

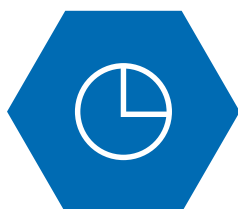
BAROMETAR

NOVEMBAR 2016.

PRIVREDNA
KOMORA
SRBIJE

1857

U novembru se 28% anketiranih firmi izjasnilo da im proizvodna aktivnost raste, uz 6% firmi kojima je aktivnost u padu, što ukazuje na nastavak pozitivnog trenda.

Za prvih jedanaest meseci ove godine prosečno korišćenje proizvodnih kapaciteta veće je u odnosu na isti period prošle godine za 8,2%.

Rast proizvodne aktivnosti u poslednja tri meseca praćen je slabijim rastom zaposlenosti - u novembru je zabeležen najniži rast zaposlenosti još od januara ove godine.

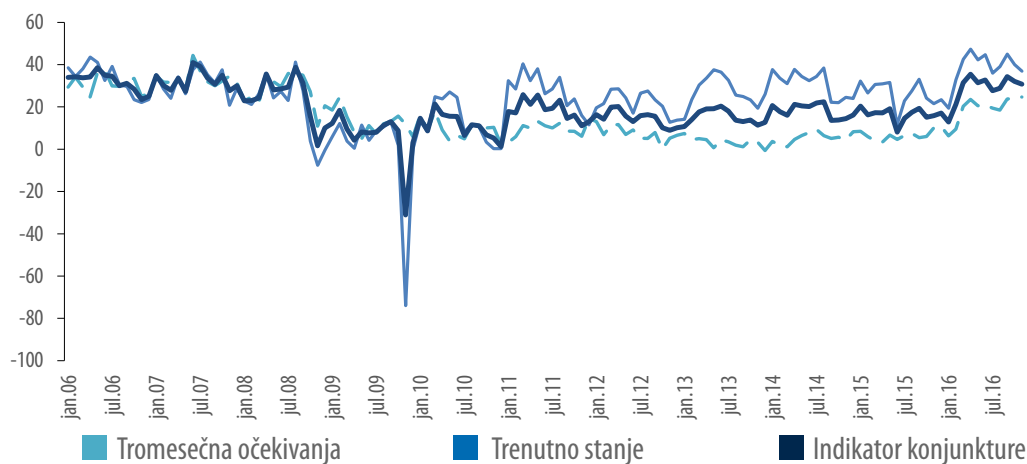
Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu zabeležio je blagi pad u odnosu na oktobar ali još uvek ukazuje na relativno jaku konjunkturu u naredna tri meseca.

Na pitanje kakvi su proizvodni kapaciteti u odnosu na ugovorenu prodaju, 13,1% firmi se izjasnilo da su preveliki, dok je 5,6% firmi istaklo da su premali, čime je ostvaren najbolji rezultat ovog pokazatelja od početka godine (u uporedivom novembru prošle godine 20% firmi istaklo je da ima prevelike kapacitete).

Najlošiji rezultat u segmentu tromesečnih očekivanja zabeležen je po pitanju novog zapošljavanja. 20% anketiranih firmi iz kategorije velikih preduzeća planira da smanji broj zaposlenih u naredna tri meseca. Pesimizam po pitanju novog zapošljavanja zabeležen je i u segmentu srednjih preduzeća.

Na osnovu odgovora iz mesečne Ankete o konjunkturi u domaćoj industriji, koja se sprovodi od sredine 1994. godine, urađen je set indikatora postojećeg stanja i tromesečnih očekivanja. Svi indikatori dobijeni su tako što je procenat odgovora koji označavaju rast ili pozitivnu promenu oduzet od procenta odgovora koji označavaju pad ili negativnu promenu. Na primer, ako se 30% firmi izjasnilo da im proizvodnja raste, a 10% da im proizvodnja pada, indikator će imati vrednost od 20. Procenat firmi koji se izjasnio da je stanje nepromenjeno (u ovom primeru 60%) se ne uzima u obzir. Anketa se sprovodi na reprezentativnom uzorku privatnih i državnih kompanija.

OPŠTI INDIKATOR POSLOVNE KLIME (2006 - 2016)

*Opšti indikator dobijen je kao prosečna vrednost indikatora trenutnog položaja kompanija i tromesečnih očekivanja

Opšti indikator poslovne klime u novembru je zabeležio nižu vrednost u odnosu na oktobar za 1,3pp, usled lošijih tromesečnih očekivanja. Na taj način indikator je zabeležio nižu vrednost drugi mesec za redom. U odnosu na uporedivi novembar prošle godine, indikator je zabeležio duplo veću vrednost, što ukazuje na značajno jaču konjunkturu u odnosu na prošlu godinu.

Nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta, gledano na zajedničkom uzorku privatnih i državnih kompanija, u novembru je iznosio 74,6% i bio je niži u odnosu na oktobar za 0,2pp. Gledajući prvih jedanaest meseci ove godine prosečno korišćenje proizvodnih kapaciteta veće je u odnosu na isti period prošle godine za 8,2%. Nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u privatnom sektoru u novembru je iznosio 72%, čime je ostvaren identičan nivo kao i u oktobru kada je ovaj pokazatelj bio najveći gledano od početka godine. U odnosu na uporedivi novembar prošle godine, u privatnom sektoru zabeležen je veći nivo korišćenja kapaciteta za čak 6,7pp.

U novembru se 27,8% anketiranih firmi izjasnilo da im proizvodna aktivnost raste (u oktobru 28%), dok se 6,1% kompanija izjasnilo da im je proizvodna aktivnost u padu (u oktobru 5,5%). Dobijeni rezultati slični su oktobarskim i ukazuju na nastavak jake konjunktura u domaćoj industriji. U odnosu na uporedivi novembar prošle godine zabeležen je veći rast proizvodne aktivnosti (tada se 25% firmi izjasnilo da ima rast aktivnosti ali je istovremeno 14% navelo da ima pad).

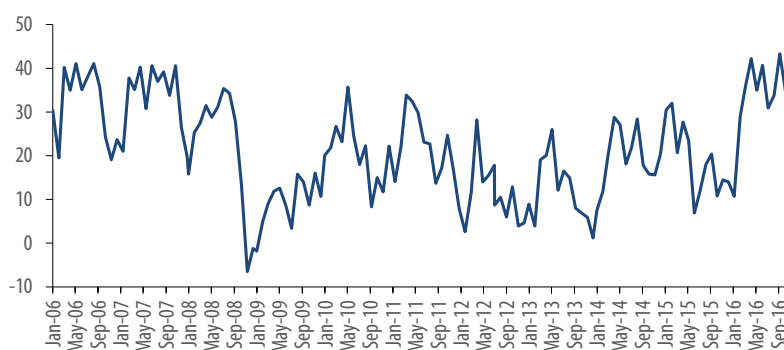
U novembarskoj anketi indikator koji meri nivo zaliha gotovih proizvoda zabeležio je negativnu vrednost od 7,1pp (veći broj firmi je istakao da ima nizak nivo zaliha). U odnosu na oktobar indikator je zabeležio nešto veću vrednost što ukazuje na normalizaciju ovog pokazatelja (u prethodnom periodu, nizak nivo zaliha bio je uglavnom posledica slabe likvidnosti i/ili slabe tražnje).

U novembru je zabeležen najniži rast zaposlenosti još od januara ove godine. Naime, indikator u novembru zabeležio je vrednost od 0,5pp (7,1% firmi je povećalo broj zaposlenih, uz 6,6% firmi koje su smanjile broj radnika). Uprkos rastu proizvodne aktivnosti broj novozaposlenih radnika je sve manji (u oktobru je indikator iznosio 3,7pp, dok je u periodu od marta do maja prosečna vrednost ovog indikatora bila 6,7pp). Sa druge strane, u odnosu na novembar prošle godine zabeleženo je značajno poboljšanje – tada je indikator bio negativan i imao vrednost od 13,5 (veći procenat firmi je smanjio broj zaposlenih u odnosu na procenat firmi koje su ga povećale).

Tromesečna očekivanja kompanija u novembru smanjena su u odnosu na oktobar i ukazuju na postepeno usporavanje aktivnosti domaće industrije u naredna tri meseca.

Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu u novembarskoj anketi je ostvario vrednost od 32,6pp čime je zabeležen pad od 2,4pp u odnosu na oktobar. Dobijena vrednost indikatora ukazuje na umereno jaku konjunkturu u naredna tri meseca. Indikator tromesečne očekivane prodaje značajno je veći u odnosu na uporedivi novembar 2015. godine kada je iznosio svega 14,5pp.

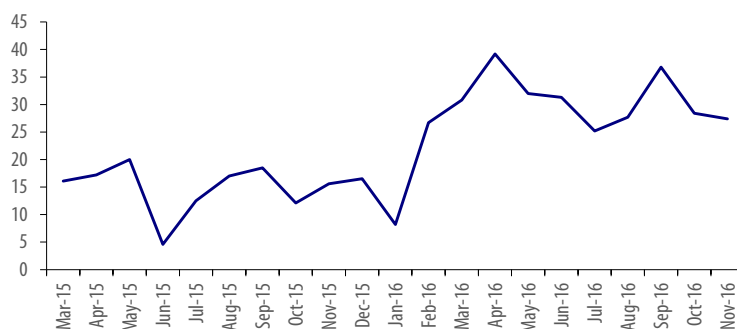
INDIKATOR OČEKIVANE PRODAJE PREDUZEĆA NA DOMAĆEM TRŽIŠTU (2006 - 2016)

Malo nižu vrednost u odnosu na oktobar ostvario je i indikator očekivane prodaje na stranom tržištu – 29,4% anketiranih firmi planira veći izvoz (u oktobru 31%), dok se 23,2% izjasnilo da nema izvoz (u oktobru 24,1%). U odnosu na uporedivi novembar prošle godine, indikator je zabeležio skoro duplu veću vrednost.

INDIKATOR TROMESEČNE OČEKIVANE PRODAJE NA STRANOM TRŽIŠTU

(2015-2016)

U novembru je indikator koji meri proizvodne kapacitete u odnosu na ugovorenu prodaju zabeležio poboljšanje i najbolji rezultat od početka godine. U skladu sa tim, na pitanje kakvi su proizvodni kapaciteti u odnosu na ugovorenu prodaju:

13,1% firmi se izjasnilo da su preveliki (u oktobru 13,9%)

5,6% firmi istaklo da su premali (u oktobru 3,6%)

Posmatrano u odnosu na uporedivi novembar prošle godine, zabeležen je značajno bolji rezultat (tada se 20,3% firmi izjasnilo da ima prevelike a 2,5% da ima premale kapacitete)

Indikator inflacionih očekivanja u novembru je ostvario vrednost od 10,2pp čime je zabeležio sličnu vrednost kao u oktobru. Nakon istorijskog minimuma inflacionih očekivanja tokom leta ove godine, umereni rast u poslednja tri meseca predstavlja pozitivan signal.

Najlošiji rezultat u segmentu tromesečnih očekivanja zabeležen je po pitanju novog zapošljavanja. U novembru se 9% firmi izjasnilo da planira da poveća broj zaposlenih u naredna tri meseca (u oktobru 12,8%), uz 5,6% firmi koje planiraju smanjenje u istom periodu (u oktobru 4,8%). Time je indikator ostvario vrednost od 3,5pp što je najniži rezultat od početka godine (u periodu mart-jun ove godine prosečna vrednost ovog indikatora bila je 18pp). U uporedivom novembru prošle godine ovaj Indikator je bio negativan (tada je 16,5% anketiranih firmi planiralo smanjenje broja zaposlenih uz 10,1% firmi koje su planirale rast). Najveći pesimizam po pitanju novog zapošljavanja zabeležen je u segmentu velikih preduzeća – u ovoj grupi se petina firmi izjasnila da planira smanjenje zaposlenosti uz 6,7% firmi koje planiraju rast zaposlenosti. Na taj način je drugi mesec za redom, u okviru ove grupe zabeležen negativan rezultat (u oktobru je 22% velikih firmi izjavilo da planira smanjenje broja zaposlenih) što može biti najava negativnog trenda. Ovaj pokazatelj pogoršan je i u segmentu srednjih preduzeća, pa se tako u ovoj grupi 5,6% firmi izjasnilo da planira smanjenje zaposlenosti (u oktobru 3,2%) uz 6,7% firmi koje planiraju rast zaposlenosti (7,9% u oktobru).

Kada su u pitanju najveća ograničenja u poslovanju:

35,9% kompanija istaklo je slabu tražnju (u oktobru 41,7%)

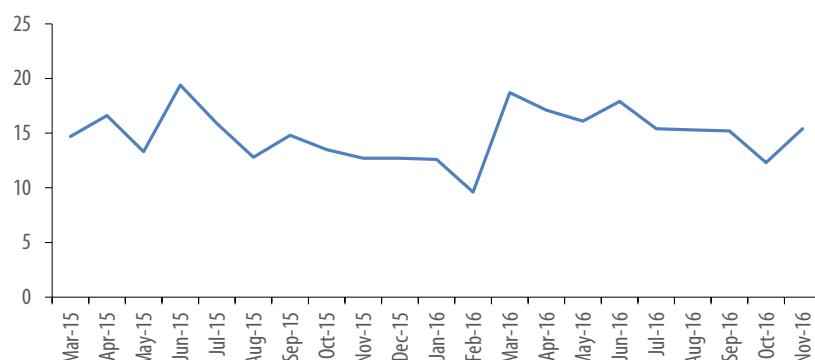
nakon čega slede niske cene proizvoda za **24,6%** kompanija (u oktobru 22,7%)

i nedostatak kredita za **15,4%** firmi (u oktobru 12,3%).

Takođe, za **11,7%** kompanija najveći limit je nedostatak rezervnih delova i repromaterijala iz uvoza (u oktobru 10,8%).

FIRME KOJE SU ISTAKLE NEDOSTATAK KREDITA KAO NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU (%)

(2015-2016)

U Tabeli br.1. dat je prikaz najvećih ograničenja u poslovanju u odnosu na veličinu preduzeća. Problemi koji dominiraju u svim segmentima i dalje su slaba tražnja i niske cene. U kategorijama mikro i velikih preduzeća najviše je izražen problem slabe tražnje. Kao i u prethodnoj anketi, mala i srednja preduzeća imaju probleme sa nedostatkom kredita, dok u segmentu velikih firmi ovaj problem ne postoji.

NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU PREMA VELIČINI KOMPANIJE

(tabela br.1)

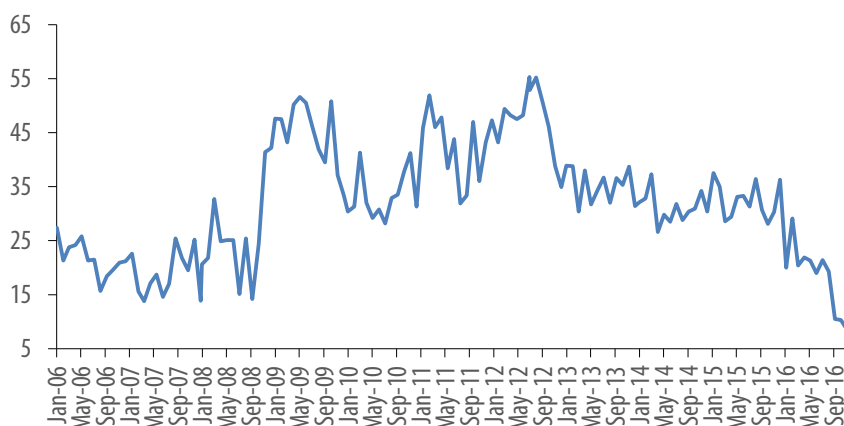
Najveće ograničenje/Veličina preduzeća	Mikro	Malo	Srednje	Veliko
Slaba tražnja	50,0	37,5	26,1	66,7
Niske cene	25,0	29,2	21,6	20,0
Nedostatak kredita	15,0	15,3	17,0	6,7
Mali kapaciteti	0,0	2,8	6,8	0,0
Nedostatak radnika	5,0	2,8	4,5	6,7
Nedostatak repromaterijala i rezervnih delova iz:				
a) domaće proizvodnje	5,0	5,6	5,7	0,0
b) uvoza	0,0	6,9	18,2	0,0

Što se tiče problema nelikvidnosti u domaćoj industriji, nastavljen je trend poboljšanja. U skladu sa tim, u novembru se 5,1% kompanija izjasnilo da im je nivo potraživanja previsok (u oktobru 4,3%), dok se 26,5% izjasnilo da im je nivo potraživanja visok ali izdrživ (u oktobru 29,3%).

U novembru je indikator očekivanog rizika u poslovanju, treći mesec za redom, zabeležio nisku vrednost. Ovaj Indikator u novembru je iznosio 8,5pp što je najniži nivo u poslednjih deset godina posmatrano. Kao što se može videti sa Grafikona br.5, rizik u poslovanju značajno je povećan nakon krize 2008. godine, dok je u poslednjih pola godine primetan trend smanjenja.

INDIKATOR OPŠTEG NIVOA RIZIKA U POSLOVANJU U NAREDNA TRI MESECA

(2006-2016)

KONTAKT

Privredna komora Srbije
Resavska 13-15
11000 Beograd

T: (+381 11) 3300-910
F: (+381 11) 3230-949

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora